

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-3-159 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-56/1327-333
Karar Tarihi : 18.11.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI(Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Pelin ERDOĞAN, Erdem AKTEKİN, Nilgün KOCADAĞ

C. BAŞVURUDA

20

BULUNAN : (.....)
(.....)

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:

Yay Gıda Meşrubat ve İht. Mad. Paz. Tic. San. Ltd. Şti.
Medrese Mah. Şehzade Apt. Ankara Cad. Kat:1 No:3 Yozgat

E. DOSYA KONUSU: Efes Pilsen Yozgat bayii Yay Gıda Meşrubat ve İht. Mad. Paz. Tic. San. Ltd. Şti.'nin, Tuborg markalı bira sattığı gerekçesiyle (.....)'ne mal vermeyi durdurduğu iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle; Efes Pilsen Yozgat bayii Yay Gıda Meşrubat ve İht. Mad. Paz. Tic. San. Ltd. Şti.'nin, Tuborg markalı bira sattığı gerekçesiyle (.....)'ne mal vermeyi durdurduğu ve Tuborg satan Tekel bayilerine farklı satış koşulları uyguladığı iddia edilmektedir.

40

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 3.8.2009 tarih ve 5430 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 13.8.2009 tarih ve 2009-3-159/İİ-09-YY sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulu'nun 26.8.2009 tarih ve 09-39/937-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 11.11.2009 tarih ve 2009-3-159/ÖA-09-PE sayılı Önaraştırma Raporu 13.11.2009 tarih ve REK.0.07.00.00-110/361 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-56 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İddialarla ilgili olarak; Raporda önaraştırma döneminde elde edilen bilgi ve bulguların Yay Gıda Meşrubat ve İht. Mad. Paz. Tic. San. Ltd. Şti. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılması için yeterli olmadığı ve dolayısıyla şikayetin reddinin gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İncelemeye Konu Teşebbüs: Yay Gıda Meşrubat ve İth. Mad. Paz. Tic. San. Ltd. Şti. (Yay Gıda)

60 Yay Gıda, 15 yıldır Yozgat'ta Efes Pilsen Bayiliğini yürüten Zeki Fuat ALTIN ve Muradiye ALTIN'a ait bir teşebbüs olup, Şirket Müdürü Zeki Fuat ALTIN'dır. Efes Pilsen ile aralarında imzalanan bayilik sözleşmesi gereği teşebbüs, Efes Pilsen'in Yozgat münhasır bayiidir. Yozgat genelinde yaklaşık ... noktaya satış yapan Yay Gıda'nın Yozgat merkezde hizmet sunduğu Tekel bayii sayısı ..'tür.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

70 Yay Gıda ile Özbatur Tekel Bayii arasındaki ticari ilişkiye konu mal Efes Pilsen markalı kapalı bira ürünleridir. Ürünün niteliği ele alındığında, 22.4.2005 tarih ve 05-27/317-80 sayılı Kurul kararına da paralel olarak ilgili ürün pazarı "kapalı bira pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

80 Hakkında önaraştırma yürütülen Yay Gıda Yozgat ili hudutları içerisinde Efes Pilsen ürünlerinin satışı ve pazarlamasından sorumludur. Önaraştırma kapsamında yapılan incelemelerde, Efes Pilsen'e rakip Tuborg firmasının son birkaç yıldır Yozgat'ta bulunan Tekel Bayilerine satışlarını Yozgat dışında bir ilde (Çorum, Kayseri) kurulu bayii aracılığıyla gerçekleştirdiği anlaşılmıştır. Bu durum, bira dağıtımı yapan şirketlerin kuruldukları kentten farklı kentleri de kapsayan coğrafi pazarlarda da faaliyet gösterebildiklerine işaret etmektedir. Bira bayilerinin kurulu oldukları illerden farklı illere de satış yapması dosya kapsamında ilgili coğrafi pazarın Yozgat ilinden daha geniş olarak tanımlanabileceğini gösterse de, hukuki değerlendirmeleri etkilemeyeceği dikkate alınarak ilgili coğrafi pazar tanımlanmasına gerek görülmemiştir.

I.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.3.1. Şikâyete Konu Eylem

90 22.4.2005 tarih ve 05-27/317-80 sayılı Kurul kararı ile Efes Pazarlama ve Dağıtım Ticaret A.Ş.'nin (Efpa) ve Bimpaş Bira ve Meşrubat Pazarlama A.Ş.'nin (Bimpaş) kendilerinin ya da distribütörlerinin/bayilerinin hem açık satış yapan nihai satış noktaları hem de kapalı satış yapan nihai satış noktaları ile akdettikleri münhasırlık içeren tek elden satın alma anlaşmalarına 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile tanınan muafiyetin 4054 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca geri alınmasına ve her iki teşebbüsün kendilerinin ya da bayilerinin/distribütörlerinin nihai satış noktalarına vermiş oldukları soğutucu dolaplara rakip ürünlerin konulmasını engellenmelerinin piyasada rekabetin oluşmasının önünde önemli bir engel olduğuna, bu yüzden soğutucu dolaplara rakip bira ürünlerinin konulmasının yasaklanması uygulamasına son verilmesine karar verilmiştir. Anılan Kurul kararı göz önünde bulundurulduğunda, Efpa ve Bimpaş'ın

100

kendilerinin veya bayilerinin/distribütörlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına girecek nihai satış noktalarıyla münhasırlık içeren anlaşmalar yapmaları veya fiili münhasırlığa neden olacak uygulamalarda bulunmaları 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde ifadesini bulan muafiyetten de yararlanamayacağından, Kurul tarafından açılacak bir soruşturmanın konusu olabilecektir.

110 Dosya kapsamında, Tuborg ürünleri satması nedeniyle Yay Gıda'nın şikayetçiye Efes Pilsen ürünleri satışını durdurduğu iddiasının gerçek olması durumu, bir Efes Pilsen bayii olarak Yay Gıda'nın fiili münhasırlık yaratmaya çalıştığı bir göstergesi olacak; 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren bu uygulama 22.4.2005 tarih, 05-27/317-80 sayılı Kurul kararı ışığında muafiyetten yararlanamayacaktır.

I.3.2. Yerinde İncelemede Elde Edilen Bulgular

Önaraştırma çerçevesinde Yay Gıda merkezinde yerinde incelemede bulunulmuş ve Yozgat ili Merkez ilçesinde faaliyet gösteren Tekel bayiinden, TİCARİ SIR satış noktası sahibi ya da çalışanı ile görüşülmüştür.

120 Yay Gıda'da gerçekleştirilen yerinde incelemede şikayetçinin iddialarını doğrular nitelikte herhangi bir belgeye ulaşılmamıştır. Şikayetçinin Tuborg satan satış noktalarına Yay Gıda tarafından farklı fiyat uygulandığına yönelik iddiasının değerlendirilebilmesi amacıyla yerinde inceleme esnasında teşebbüsten, 2007-2009 yılları arasında Yozgat Merkez ilçesinde faaliyet gösteren Tekel Bayilerine yaptığı satışlara ilişkin fatura dökümleri talep edilmiştir. Söz konusu veriler 30.10.2009 tarihi itibarıyla e-posta yoluyla Kuruma ulaştırılmıştır.

130 Raportörlerce Yay Gıda sahibi Zeki Fuat ALTIN ile yapılan görüşmede, (.....))'ye 2009 Temmuz ayından itibaren Ramazan Bayramına (Eylül 2009) kadar Efes Pilsen ürünleri satışını durdurduğunu kabul etmiş; ancak bunun sebebinin (.....))'un kendisine olan borcunu ödememesi olduğunu, Bayram sonrası aralarındaki problemin çözülmesi itibarıyla (.....))'ne yeniden Efes Pilsen ürünleri satmaya başladığını beyan etmiştir. Zeki Fuat ALTIN, (.....))'nin 15 yıldır Tuborg marka bira sattığını ve bu nedenle daha önce aralarında herhangi bir sorun yaşanmadığını, nitekim Tuborg ürünleri satan tek el bayilerine herhangi bir baskısının olmadığını, en büyük müşterilerinin Tuborg satışı da yapan nihai satış noktaları olduğunu, ancak bu bayilerle herhangi bir konuda sorun yaşamadıklarını belirtmiştir.

140 Raportörlerce şikayetçi (.....) ile yapılan görüşmede, Yay Gıda sahibi Zeki Fuat ALTIN ile aralarında bira alım satımından kaynaklanmayan başka bir borç ilişkisi olduğunu; Yay Gıda'nın aslında Tuborg sattığı için kendisine mal vermeyi durdurduğunu fakat Zeki Fuat ALTIN'ın Rekabet Kurumu ve Efes Pilsen yetkilileri nezdinde aralarındaki borç ilişkisi nedeniyle tarafına mal vermediğini öne sürerek asıl amacını gizlediğini; Yay Gıda'dan mal alamadığı dönem içerisinde Efes Pilsen ürünlerini Ankara'dan getirdiğini, Ramazan Bayramı'ndan sonra Zeki Fuat ALTIN ile aralarındaki sorunu çözdüklerini, bu tarihten itibaren Yay Gıda'nın kendisine tekrar Efes Pilsen ürünleri satmaya başladığını fakat Yay Gıda'nın kendisine tekrar mal vermeye başlamasının borç sorununun çözülmesiyle ilgisinin olmadığını düşündüğünü ifade ettiği anlaşılmıştır.

150

Yay Gıda yetkilisi ve şikayetçi ile yapılan görüşmelere ek olarak, raportörlerce görüşme yapılan Tekel bayiine hangi marka bira satışı yaptığı sorulmuştur. Bayilerden TİCARİ SIR

..... hem Tuborg hem Efes Pilsen marka ürün sattığı, kalan on bayiin ise yalnızca Efes Pilsen markalı ürünler sattığı tespit edilmiştir. Şikayetçi dışında Tuborg satan bayiler Yay Gıda'dan Tuborg sattıkları için herhangi bir baskı görmediklerini beyan etmişlerdir.

160 Yalnızca Efes Pilsen markalı bira satan Tekel bayileri ise Yozgat'a dağıtım yapan Tuborg Bayii'nin Kayseri'de olması, bayiin Yozgat'a düzenli gelmemesi (TİCARİ SIR), promosyon konusunda Tuborg Bayii ile birtakım sorunlar yaşanması (TİCARİ SIR), Tuborg ürünlerine talebin az olması (TİCARİ SIR) ve satılmayan Tuborg ürünlerinin iadelerinde sorunlar yaşanması (.....) gibi nedenlerden ötürü Tuborg ürünleri satmayı tercih etmediklerini; Tuborg ürünlerini satmama konusunda Yay Gıda'dan herhangi bir baskı görmediklerini belirtmişlerdir.

I.3.3. Hukuki Değerlendirme

170 Yapılan yerinde incelemede Yay Gıda'nın, Yozgat ilinde Tuborg ürünleri satan Tekel bayilerine Tuborg ürünlerinin satılmamasına yönelik bir baskısı olduğuna dair herhangi bir bulgu veya belgeye rastlanmamıştır. Yay Gıda'nın şikayetçiye ürün satışını aralarındaki borç ilişkisinden ötürü durdurduğu, borç ilişkisi sona erdirildikten sonra ise ürün satışını tekrar başlattığı anlaşılmaktadır. Şikayetçi dışındaki Tekel bayilerinin beyanları değerlendirildiğinde, şikayetçinin iddialarını destekler nitelikte herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Şikayetçi dışındaki Tekel bayileri Yay Gıda'nın kendilerine sadece Efes Pilsen ürünleri satmalarına yönelik herhangi bir baskısının olmadığını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak şehir merkezinde yüksek miktarlarda bira satışı yapan bayilerin Tuborg ürünleri de sattıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte 180 Tuborg ürünlerine talebin az olması, Tuborg bayiliğinin sürekli el değiştirmesi ve şu an Kayseri'den gelerek Yozgat'ta dağıtım yapan Tuborg Bayii'nin düzenli bir şekilde bayilere uğramaması özellikle bira satışı görece küçük olan bayiler tarafından Tuborg ile çalışmamalarının ana sebepleri olarak gösterilmektedir. Yozgat'a hizmet veren Tuborg Bayiliğinin son iki yılda Boğazlıyan, Çorum ve Kayseri'de mukim üç ayrı teşebbüs tarafından yürütülmüş olması Tuborg ürünleri satmak isteyen Tekel bayilerinin, Tuborg bayii ile olan ticari ilişkilerini belirli bir noktaya getirememelerine neden olmuştur.

190 Şikayetçinin Yay Gıda'nın Tuborg satan Tekel bayilerine mal vermeyi reddetme dışında farklı satış fiyatı uygulayarak bu bayileri Tuborg satmaktan vazgeçirmeye çalıştığı iddiasını değerlendirmek üzere Yay Gıda'nın 2007-2009 yılı arasında Yozgat Merkezde bulunan yirmi Tekel bayiine yaptığı satışlardaki ürün fiyatları incelenmiştir. Alım fiyatları incelenen yirmi bayi arasında Tuborg ürünlerini de satan TİCARİ SIR de yer almaktadır. Fiyatı incelenecek ürünler olarak Tekel bayileri tarafından yüksek miktarda satın alınan 24 adet 50 cl Efes Pilsen Şişe içeren kasa ile 24 adet 50 cl Efes Pilsen Kutu Bira içeren koli seçilmiştir. Söz konusu ürünlerin satış fiyatları incelendiğinde, Tuborg satan veya satmayan Tekel bayilerinin alış fiyatları arasında bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Fiyat verileri değerlendirildiğinde, şikayetçinin Yay Gıda'nın Tuborg satan Tekel bayilerine farklı

200 fiyat uygulayarak Tuborg satmalarını önlemeye çalıştığı iddiasını destekler nitelikte bir bulguya rastlanmamıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.